

Թը հաճախ լաղըմ խոսակերն հիսապ իսկեօրար իմիշ, իմտի հէր սէնէ Թու- նա նէհրինն գընըլարը, ալաֆրանկա ապրիլ այընտան մայիս այը օրթալարը- նա գատար կէշիլմէզ օլուր: Միւտտէ- թի մէզըիւրէ գարֆընտա նէհրի մէզ- պուր թուղեան իտիպ, սէվահլինին պիր խալլը մէսաֆէսինի սու պատար: Պինաէն ալէյս իւանը հարպ վուգուին- տէ, մէմալիքի Մահրուսէնէ հիւճուժ օլունմազ իշին, լա ազալլ պիր պու- չուգ այ լաղըմ տըր:

— Պիր գաչ ճէսիմ զըրհը սէֆային- տէն իսպարէթ պիր իթալա ֆիւսընըն ան գարիպ Շարգ սուլարընա կիտէճէ- յի իշիտիլմէշ տիր:

Իրիւտտա լէնկընէտաղ օլան Սան— Մարթինո նամ իթալա-ս զըրհը Սէ- լանիւր լիմանընա կիթմէնէ էմր ախլ իթմիշ տիր: Սէֆինէյի մէզըիւր օրա- տան իզմիրէ կիտիպ, իթալա ֆիւսը իլէ պիրլէնէճէ տիր:

— Պու քէրէ ալիմին պիրի գուրու օթտան չէքէր հասը իթմէք իշին պիր եօլ պուրմուշ տուր: Նասըլ քի մալիւմ տուր, հէր պիր նէպաթաթա ազ չօգ չէքէր վար տըր: Միւմալիէյին իֆա- տէսինէ կէօրէ, գուրու օթտա օլ դա- տար չօգ չէքէր վար իմիշ քի, 100 օգ- կա գուրու օթտան 17 օգկա չէքէր ա- լապիլմէք տիր:

— Թէնէրալ Գլաբա հալը հաղըր հազգընտա չու մաշտէ պէտանը րէյ իթմիշ տիր: «Ալըլաճազ օլան մուհա- րէպէ տէհլէթի օլաճազ, վէիքի տէվ- լէթէր թէնէֆ օլմատըգճա, ինթամ պուրմաեաճա տըր: Բուսիս տէվէ- թի քէնտի օրտուսունտան պիր խալլի ասաքիր չըգարաճազ օլուր իսէ, Պուլլարիթմանտա էմրի իթալարիւզի տէ պուրմուշազ իշին եւլընը 160,000 նէ- ֆիւր ասքէրի գալաճազ տըր: Տէվէթի միւշարիլէյն օրտուսունտա պու ֆիւ- րաճաքըլա եալընը գալալարը մուհա- սէլէ տէյիլ, իլա մուհարէպէ տալի իտէճէք տիր: Օմանլըլարըն Վիտին- տէն Թուսան աղըքնա գատար 200,000 նէֆէր ասքէրի մէվճուտ տըր, լաքին օրտուսունտա իքի գըսա իթալարի իթմէ- մէք իւղըն, իշիթմալ քի աշաղքի թուսա, վէ Չէրնօփօտտան Թուլլաեա գատար թէմտիս օլան մահէլլ պիրտ մուհաֆաղա պրադըլաճաղընտան, մուլալիֆէթին մէրքէլ տալիտէ օ- լաճազ տըր: Պինաէն ալէյս Վարնա, Բուսուգ, Շուսու. վէ Սիլիթիւրէ գա- լէալարը արալարընտա վաղը նուգաթը գաթիլէ իւզէրնտէ պուրմուսան մուհա- րիպէրին մէշ տարալը հէման միւսա- վի պուրմուսաճա տըր: Օմանլըլար էմրի մուհաֆաղազը գալալարի մազ ի- չին, Գալաֆաթտա քէնտիլէրինի գուզ- վէթէթմէք վէ Ալուլմա նէհրինէ գա- տար իլէրի երալիւմէք իւզըն, Վի- տինտէ պուրմուսան քիւլլիլէթիլ գուզ- վէյի ասքէրիլէրինի, պէլքի թուսա սօլ գընըր իւզէրինէ նագլ իտէճէք- լէր տիր: Պու իսէ պիր խալլա վէթէ- լիլքէլ պիր մուսալէյի ասքէրիլէ օլաճազ տըր, չիւնքի օ հալտէ ասա- քէրի Շահանէ նէհրտէն այըլմէշ օլ- տուղու ճիշէթէ, Պուլլարիթմանը շարգիտէ թօլանմէշ օլան Բուսիւլը- լարըն պիրիլք օլտուսունտա գարըն գալալար իշին, մըգտարը քէնտի աս- քէրէ մալիլ օլաճաճաճա տըր: Ու- մանլըլարըն ասըլ միւտաֆատար, Պալ- գանլարըն էթէլլիտէ պաշտաեաճա- րը, վէ էլիլ Բուսիւլը իշալը իւզպիլ

հիսարլարա վասըլ օլաճաճա էվէլ, մուաղաճա տէվէթէրին թէվասու- թույլա միւսալէհա ագտ օլունմաշ իսէ, Բուսիւլը իշիթէ պու հիսարլար գարըն- սընտա միւնհէլիմ օլաճաճա տըր: — Հանեառան Հօրա նամ գաղէթա- եա շու աթիլաէքի մէքթուպ եաղըլմէշ տըր:

«Ճէզիլէնին միւլիլէիֆ թարաֆա- ընտան էէտի պին նէֆէր իթիթիւն- լար, հայվանլարըն հիմաեհի իշին, պէյիլէրինտէ թէտաֆիլի վէ թէարիւ- ղի պիր իթիլիֆազ ագտ իթմէք իւզ- րէ, ապրիլին օնունու եարընքի բա- զար կիւնիլ իթիլիմ իտէճէքէր տիր: Միւլլիմանլար պու իթիլիֆազ թա- սալվուրունտան ալթիլիթ օլարազ, մէրգուսան իթիլիֆալարըն սէվահլ իւզէրինէ իլթիւս իթմէքէլէ կիթ- տիլէրինի թահրիլէն վալիլի վիւա- եթէ հաղըթիլէրինէ խալէր վիթմիշ- լէր տիր: Հիւքիւմէթի մահէլլիլէլը պիլէ, էհալիլի Միւլլիմէ թարաֆըն- տան շուսու պուսան պու թէվաթուր- լարա իթիլիմտան, մէքէր իթիլիմտանէ բօլիլիլէաճա պիր մանա վիթմիշէր տիր: Պուսիւլըն իֆատէլէրինէ պաղը- լըր իսէ, իթիլիֆալար ագտէմէք ագտ օլունտան վիլաեթի մէհլիսի ումուի- սինտէ վիլիլէն գարալարը թատիլք իթիլիլէք իսթիլէն մէհլիսի ումու- միլի մէքէրիւր սիւսալա մուհաֆաղա իտէճէքէր իմիշ: Պինապէրին գանն օ- լունտան պու թէլէպիլիլէն մուլալիլէթ իթմէք զըմիւրտա, հիւքիւմէթի մա- հէլլիլէլը Օմալա ասաքիրի մուլթա- ֆըլալարը, պու մահէլլտէ վաղը պիր նիլի գալէանըն թէճիլաթըն թահ- քիլ իթմէք իւզըն, պիր պէլիլք աս- քէր վէ իքի գըլթա սալա թօլու կէօն- տէրիլլէր տիր: Հալ պու քի պու մա- տէ քէնտի թարաֆընտան պիր խա- լա տիլմէք տիր: Ղիւրա իշալա նիւմա- յիլաթը ասքէրիլէ ասալիլի ումուի- եէ մուլիլը օլուր տէնու գօրգա- րըլ: Ինթիմաէ հիստտար օլմալարըն վաղ կէշիլմէքիլէն չալըստըլմէք իւ- ըրիլիլէալար իսէ, պու չէյլէրտէն հիշ պիր մանա չըգարաճաճալար, ի- կէր պուսիւլըն քէնտի նիլէթիլէրինի ինրա իթմիլէլը մէնն իտիլէ իտի, գարընըլըլար գուհուրի թալիլի օ- լունուր իտի: Նուսան գաննօլապ պու չէյլէր, գարընըլմէք չըգմանըն սէ- պէպիլէթ վիլիլէր տէմիշ օլտուղուն- տան, վալիլ բաշա տալիլէլէ իթիլ- թիլիլար ասալիլի ումուիլիլ իլիւլ իթմիլլէր իսէ, քէնտիսի տէ պուսիւ- ըն թատալվուրարըն ինրաեէ մանի օլմաեաճաղըն վատ իթմիշ տիր: Բա- շալի միւշարիլէյս գուզվէյի մուսալի- նէ վէ պաղը զըրհըլ միֆայինի իր- սալի իշին Տէրիսաատէ թէլլիլաթ չէք միշ տիր: Նարըն ագլաժ իշին խա- պէլէրէ պէլլէթուրը, վէ մուսիլա- րէն ալարըլմէք մալիլաթա կէօրէ, իթիլիլէալար ֆիլիլիլէրինի թէպիլ իթմիշ օլուպ, ճէզիլէնին սայիլ պիր թարաֆընտա իթիլիմ իթմէք նիլէ թիլիլէ իթիլլէր:

ԻՏԱԼԱՆԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Օտտարիւնք ի Հոգիւմ—Ուստալարը- ֆորեւան ներդրուլիլը— Պիս թիւ ան- նուսան վիճակը: — Սիւրալեւանտա յու- ղուլը— Յաղթուլիլ Սիւրեւան Վիթիլ- Հայրը— Միւսալա փաշայի վրայ լուրը— Պիւ- նայի Միւսալա փաշայի ժողովը— Հայ յեղափոխ- կանք Ռուսիոյ մէջ— Վենետիկ Միլիթար-

եանց տարտալիլիլը— Ներսիսի թիւա- նօթիկան քաղաքալիլ թիւիլը:

Հոգիւմ, 8 Ապրիլի 1877

... Խմբագիր, Ահա՛ բարեկէտիւն, Մի՛ծ—պահք ու ջատիկն անցան գաղին և Հոգիւմ իր միայնակեաց վիճակի մէջ մտնելու վրայ է: Օտտարիւնք՝ որ թէ՛ Հոգիւմի կի- մայի բարեխառնութեան և թէ՛ նորա խիստ նշանաւոր և բազմաթիւ հնու- թիւները տեսնելու համար մեծ բազ- մութեամբ ամբողջ ձմեռը այս տեղ կը լեցուին և կ'անցընեն, ահա՛ կամաց կամաց կ'սկսին հեռանալ, որովհետեւ գարնան գալուլը քաղաքին օդոյ տա- յութիւնը օր օրի սաստկանալու վրայ է:

Սոցա դնալը կարգ մը խանութպա- նաց և արհեստաւորաց համար ծանրէ, ինչու որ՝ Հոգիւմ բանուկ վաճառակա- նութիւն մը և ձեռարկեալից գործա- բաններ չ'ունենալով՝ շատերու վատա- կը և ապրուստը մի միայն օտարակա- նաց երեսնէ:

Ձմեռը՝ հոս անցնող օտարականաց մէջ առաջին տեղը բռնողներն են Ամե- ռիկացիք. Անգլիացիք և Ռուսք. որոնք բոլոր մեծի մասին իրենց ընտանեօք գա- լով և հարուստ անձինք ըլլալով 3-4 ամուսան մէջ մեծամեծ գումարներ կը մնան ու կը գնան, Մասնաւորապէս սոցա գալով ստիկ կը շահին և կ'ապ- րին այս սեղ երեւելի հիւրանոցները (օ- թել), հին զէնքեր, հողէ ամաններ և դրամներ ծախողները, արձանագործք, պատկերահանք, մոդայիք բանողները կային: Օտտարիւնք խաբէր, մինի տեղ օտարականն տասը պահանջիլ և առ- նել՝ սա ի հնուց անտի այս քաղաքաց- իոյ սովորութիւն և ընտելութիւն եղած է. կան արհալիսի վարպետութիւնը հոս, որ հին ձեռով և տեղով նորաճալ կան- թեղ մը մի քանի ամիս հողի ներքեւ պահելով կը ժանգոտեցունեն և յե- տոյ երեք հաղար տարուան հին Հոգի- մայիցիոյ կանթեղի տեղ սուղ սուղ կը ծախեն:

Այս մասին այնչափ ճարպիկ են Հը- ումիլայիցիք և այնպէս գիտեն հին դը- րամաց և անօթից կեղծը շինելու և իր- եւն հնութիւն ծախելու արհեստը, որ երկու ամիս առաջ մինչեւ իսկ կառա- վարութիւնը խաբէրին և 80 հազար ֆըրանքի կեղծ հնութիւններ ծախեցին արքունիկան թանգարանին:

Ձմեռը այստեղ շատ հեռաքըրբա- կան բան է տեսնել Անգլիացիք և Ա- մերիկացիք վողողներու և այլ և այլ երեւելի թանգարանաց մէջ, ուր կ'ել- նեն պատերու և դնելու Հոգիւմի ան- համար և խիստ նշաւաւոր ու հազ- ուապիտ հնութիւնները: — Օղը գէշ է, աստիկի ցուրտ քամը մը կը փչէ, ոտը ու ձեռքը կը սառնին, հեղեղանը- ման անձրեւ մ'է կ'ուգայ, ամեն մարդ- կը վազէ ու ինքզինքը տեղ մը պատա- պարելը կընայի: Ի՞նչ վոյթն է Անգ- ղիացիոյ և Ամերիկացիոյ սոցա ամեն- քը, կը տեսնա իրեն կինը, աղաքը ու աղիկները առած, իւրաքանչիւրը մէյ մէկ գիրք բացեր են, գիթերին օղին մէջ ցցած, աչքերին ախոյ անցուցած Մարկոս—Օրելիսի բեւեալ գիրքովը՝ կամ Ալբրիանոսի յաղթական կամարը կը զննեն նոցա վրայ պատմական տե- ղեկութիւններ կարդալով, ձեռքերին եղած գրեանց մէջ, կարծես կարգաւ շարուած կ'աղօթեն կամ դատ կ'առ- նուն: — Ա՛լ դին Վատիկանեան Երեւելի թանգարանաց մէջ սըլշ անտարն:

կը տեսնա լօրտեր, միսէսներ ու լե- տիներ որ հասարակ բեռնակրի մը կամ լուսարար կնոջ մը նման գետինը բուսեր, ոտքերին երկնցուցեր կըռ- նակնին պատին կրթնած աչքերուն կարճ զուգադիտակներ (փիւմել) դրեր ժամերով անձայն, անմուսնչ և անարժ անմահ Ռաֆայելի և Միքել-Անճելոյի անգին պատկերները ու նկարները կը դիտեն:

Այս է ահա՛ Անգլիացի և Ամե- ռիկացի ձմեռնային առօրեայ դրաղ- մունքը Հոգիւմի մէջ:

Վերջիլեալ հնութեանց հետաքըր- քիւր և հարուստ օտարականներէ զատ Հոգիւմ յաճախող և քիչ շատ ասոր ա- նոր ստակ շահեցնողները ատեն ատեն մեծ բազմութեամբ եկող ուստաւոր- ներն են: — Սոքա 3-6 օր միայն կը մնան Հոգիւմի մէջ, երեւցիցիները կը պտտին, Պապին ոտքը կը պաքենն ու կը մեկնին:

Ուստաւորաց մէջ քիչ կը գտնուին հարուստ անձինք, ուստի և իրենցմէ շատերը հիւրանոց չ'են իջներ, այլ ե- կեղեցական կամ մասնաւոր տուններու մէջ կը պառկեն կ'երեն: Սոցա հետ շատ առատուր ընողները եկեղեցիէ եկեղեցի տանող ու բերող կառավար- ները և ասոցմէ աւելի որոց պատ- կերներ, Ս. Պետրոսի վողորիկ ձուլածոյ արձաններ, վաղաւորաններ և Պիոս Թիլ լուսանկարները ծախող խանութ- ներն են:

Ներսիսի որեւէ կողմէն եկող ուխ- տաւորաց մեծ մասը կանայք են. սո- քա առ հասարակ սե հագած են՝ կուրծքերին խաչ մը վաղցուցած, զը- լուսին սե անտալուզեան փողով ծած- կած և ձեռքերին աղօթագիրք մը և երկոյն վարդաւան մը բռնած: Խիստ քիչ կը գտնես ուստաւոր կանայք՝ որք իրենց մարդոցը, եղբարցը կամ հարցը հետ եկած ըլլան, այլ մեծ մա- սամբ զը տեսնա զանոնք որ իրենց եր- կրի քահանայիցը հետ եկեր կը պտը- տին, կուտեն ու կը լսեն մեծ ուրա- խութեամբ ու դուարճութեամբ:

Ուստաւորաց շատ եկած ատենները ընդհանրապէս մեղաց ներողութիւն ստանալու Յոբելեան տարիներն են: Այսպիսի տարիները, ով գնայ Ս. Պետ- րոսի, Ս. Պօղոսի, Սանթա Մարիա Մաճ- եօրէյի և Լատերանու չորս եկեղեցի- ները աղօթելու, իւր պղտկուց ի վեր գործած մեղացը քաւութիւն կը գըտ- նէ, և այս է գուցէ պատճառ որ այն- քան հազարաւոր գեղեցկատեսիլ Մագ- թաղեանացիներ իւրաքանչիւր տարի Հոգիւմ կը թափին ու առաւօտ երեկոյ յիշեալ չորս եկեղեցիքը կը լեցուին ու կ'աղօթեն...:

Ահա՛ այս տարի ալ Յոբելեանի տա- րի է, ուստի և կատարեալ ներողու- թիւն մեղաց պիտի ստանան անոնք որ ուխտի պինդ գան Հոգիւմ:

Նս պրեցի ձեղ թէ առաջիկայ յու- նիսի 3ին մեծ եկեղեցական հանդէս- ներ պիտի ըլլան այս տեղ, որովհետեւ նոյն օրը Պիոս Թիլ եպիսկոպոս ձեռ- նադրուելուն յիսուն տարին պիտի լը- րանայ: Այս Յոբելեանի առթիւ մինչեւ 30 հազար ուստաւորք պիտի գան կը- սեն լրագիրքը, և Վաթիկանական որչափ ընկերութիւններ որ կան այս քաղաքի մէջ հիմաւոյ ամեն պատ- րաստութիւններ և աւօրէւմութիւններ

կընեն այսպիսի բազմութեան բնակարան ճարտու համար :

Տարեդարձին օրը մեծ հանդիսաւոր պատարագ պիտի կատարէ կարգինալ Սիմէօնին Ս. Պետրոսի մայր եկեղեցւոյ մէջ , և կիմանամ որ Պապը հրաման քրեք է որ նոյն պատարագին ներկայ ըլլալու անձինք մասնաւոր տոմսակներ ընդ ներս առնուին , որպէս զի Վատիկանու հակառակները չկարենան տաճարէն ներս մտնել :

Տնանքնք թէ կառավարութիւնը ինչ միջոցներ ձեռք առնելու վրայ է այսչափ բազմութեան ներկայութենէն խըռովութիւն մը չը ծագելու համար : վասնզի անցեալ տարի երբ Սպանիա , յէն 7-8 հազար ուխտաւորներ եկան լեյցուեցան Ս. Պետրոսի տաճարին մէջ , քիչ էր մնացեր որ իրենց մէջ գտնուող Տօւ-Բարթոլոմէոսը յիմարական և պիկոթական յոյցերու պատճառաւ իւրենց և այս տեղի ժողովուրդի արեամբ բը կարմրէր Ս. Պետրոսի հրապարակը :

Ս. Մարիամ Եգիպտացւոյ եկեղեցւոյն մէջ գտնուած գերեզմանքաբերու Հայերէն սրճանագրութիւններէն կը տեսնուի որ ժամանակաւ ասանկ Յորեմիաներու տարիները մեր Հռովմէական աղգայիններէն ևս չատերը ուխտի կուգան եղեր Հռովմա իսկ հիմայ բաւական տարիներէ ի վեր է որ մեր կողմերէն բնաւ ուխտի եկող չկայ :

Եւրոպացիք միշտ կը պարծենան իրենց լուսաւորութեամբը և կը ծիծաղին մեզ արեւելցւոցս վրայ որ իրենց պէս լուսաւորեալ չենք : Աղ ցանեմ որ չհօտին . թող աշուրներն լաւ բանան և տեսնեն թէ ճշմարիտ լուսաւորութիւնը ո՞րն է և ո՞ր է :

Պիոս Թ. ի անձնական տկարութիւնը երթալով ծանրանալու վրայ է , շրային թուրքիւն մը օր օրի կաւեւնայ , և այլ ևս չէ կարող առաջնուայ պէս առաւօտները կանուխ ելլել անկողնէն : Այստեղ ամենայնիւ դարձեալ իր մօտը մշտնօր ելլողները պակաս չեն , ինքը դործով զբաղելէ դադրած չէ , բայց Ձէքքառէլլի բժշկապետը յայտնած է որ այլ ևս չատ երկար չէ նորա կեանքը , երկէկ առաւօտ լուր տարածուեցաւ ալ թէ մեռեր է , բայց յետոյ աս լուրը սուտ ելաւ :

Կղերականաց սիրտը ահով ու դողով լեցուած է որ Պիոս Թ. Բահանայապետը վախճանելուն պէս , իտալիոյ կառավարութիւնը նորա յաջորդին չպիտի թողու այն վեհապետական ազատութիւնները և վայելուածները զորս 1874 թն հաստատած երաշխաւորութեանց օրէնքով թողած էր այս Պապին : Կարծիք կայ և այս կարծիքը խիստ հաւանական է որ օտար տէրութիւններն ալ Պիոս Թ. ի մահուանէ յետոյ նորա մօտ մինչև հիմայ պահած իրենց դեպքանութիւնները վերցնեն , որովհետեւ եթէ պապին քաղաքական իշխանութեան վերջածատները չբերին այս , պէտք է միտ դնել նորա ծերութիւնը և Չ՛ տարի վեհապետական իշխանութիւն վարելը յարգեցին :

Այս բանը խիստ լաւ գիտնալով Վատիկանի կուսակից եղողները թէ՛ հոգեւորականք և թէ աշխարհականք , ահա՛ այս միջոցիս իրենց բոլոր ուժերն և կարողութիւններն հաւաքած

օկսան ձայներն ըստ ճարտարներ և անգու աշխատիլ Եւրոպայի այս տեղ , այլ ամբողջ Եւրոպայի մէջ , որպէս զի պարզամտաց մտքերը պղտորելով վեր ի վայր տալովի ամեն բան և իրենք կարողանան պղտոր ջուրի մէջ իրենց ուղած ձուկը որսալ :

Այս նպատակաւ է ահա որ այս շարթու քաղաքիս մէջ Վիտութիւն Հռովմէական անուամբ բնկերութիւն մը հաստատուեցաւ Պօրկէզէ իշխանի նախագահութեան ներքեւ . Փարիզ կաթողիկական բնկերութեանց անդամները ընդհանուր ժողովք բերին և իտալիոյ կառավարութեան դէմ ծանր խօսքեր արձակեցին . Լոնտօն Կաթողիկէայ Միութիւնը Անգլիական խորհրդարանի անդամ Նօթթօնքի նախագահութեամբ գումարուելով՝ եկեղեցականաց վերաբերեալ իտալական խորհրդարանի նոր քուէարկած օրէնքի դէմ բողոքեց , ևս :

Այլ ես չեմ կարծեր որ Անգլիական նախնութիւնը իր այս յարուցած յուղամբը և գոռում գոչումներովը կարողանայ խռովութիւն և ատելութիւն սերմանելէ զատ բան մը յաջողցնել : Ահա՛ Գաղղիան , որոյ վրայ էր Անգլիան իշխանականց մեծ յոյսը , իր ոստիկանութեան գլխաւոր վերատեսչի մի հրամանագրովը երկու օր կընէ որ լուծեց ու ջնջեց այն Կաթողիկական մեծ բնկերութիւնը՝ որոյ հաստատութիւնը 1874 թ մէջ սրուած հրամանագրով մը թոյլատրած էր , և իտալիան ամեն մի ջոց ձեռք կառնու որ և է եկեղեցական ապստամբութիւն մը և յուղում մը զպաղու և խորտակելու համար :

Ես չեմ հասկնար թէ եկեղեցական նութիւնը՝ որ ձայնը բարձրացուցած իրեն համար անսահման իրաւունքներ և բացարձակ ազատութիւն մը կը պահանջէ , եթէ գիտէ , ու գիտեր թէ այս իրաւունք և ազատութիւն ըսուած բաները ի՞նչ են և որչափ հարկաւոր մարդկութեան , ինչու համար Վիկտոր Էմանուէլի Հռովմ մտնելէն առաջ չէր շնորհէր զանոնք ժողովուրդին , Հրէայք Կիթթօյի չէլ կը փակէր և Տիբեր գետը խեղճ ժողովուրդեան արեամբը կը ներկէր . . . :

Տու՛ր , բայց մ'ուղե՛ր , ահա անդրալեռնականութեան սկզբունքն ու վարդապետութիւնը . . . :

(Գողղէյսի ետքըն)

ԻԼԱՆԱԹ

ԲԱՂԴԱՆՈՒԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Տնօրէնութիւնս պատիւ ունի ներկայիս ազգ առնել Մեծ . Բաժանորդաց Թէ՛ ընկերութեանս Ա. նպատակին դործածելի գումարներուն նկատմամբ նոր ու կարեւոր կարգադրութեան մը խորհրդով , և միանգամայն բանաւոր պարճաւաւ , ներկայ Ապրիլի ամսավճարներն մինչ մօտակայ Ընդհ. ժողով անդործածելի թողուլ յարմար դատուած է :

Կ. Պօլիս 9 Ապրիլ 1877

ԲԱՂԴԱՆՈՒԷՐ ԾԻՐՔԻԹԻ

Ներքեթիւն սիրելի մագալտինէ խթիմալ օրունածագ մկալալիլ հազարնտա եհնի վէ մուհիմսիլ սիր թիտալիլ վէ գարար իթթիլիսաղ օրունածագ նիկէթիլլէ , վէ քէզալիք սիր սէպէսիլ մէլրուա մէսին , մահը հալը ապրիլին մահիլիլէրինէն է օնիւմիւլտիքի մէծ լիսի ումուսիլին իճթիլմիլէ տէկին սիլա իսթիմալ սլըրաղըմաւ իճնիսիլ զըլընտըլը խարէ թարաթընտան հիսսէտարուն էֆէնտիլէրէ իլան վէ սէեան օրունուր :

Տէրխաաաթթ , 9 Ապրիլ 1877

Սէրայը հիւմանուն հաթապ անպարենն իշպու սալը բուսի իտարէսի իշին ալընաճագ օլան մէշէ հաթապընն , պէհէր չէքիսի երւղլիք գայմէ երւղլընը հիսապըյա , երկրմի եքի վէ կէօրկէն հաթապընն քէզալիք երկիրմի շրուշտա թալիպէրի իհհաթիստէ օլուպ , իշպու նիսանը բուսինն օն տէօրտիւնիւ բէնճէնպիհ կիւնիւ զաւրարը գաթիլ վէրիլէնէլինտէն , թէնզիլ իլէ իթանէ թալիպ օլանլարըն եհվի մէշքիւրէ գաւար խաղինէյի խասսա մէհիսի իտարէսինէ կէմէլէրի :

ՕԹԷԼ ՏՒՆՕՐՈՐ

Պրուստա Ձէքիլէ համամարընտա վազը մէշքիւր օթէլաէ չէլիք սու պան . եօլարը պուլունտուղու կիպի , թէմիք եաթագ վէ նէֆիս ալաթրանկա վէ ալաթուրգա եհմէքէր պուլունտուղուն . տան թէշրիթ իտէնէք զէվաթըն հէր սուրէթէ խօշուտ օլաճաղը մալսսուէն իլան օլունուր :

Միւսթէհիլի
ՊԵՏՐՈՍ ՏՕՂԻՄԱՄԷՆԱՆ

ՏՕԳԻՕՐ Ձ. ԱՆԱՆԻԵԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Բարիստէ քէնտի իլմինի բէք միւ . քէմէլ սուրէթաէ թահսիլ իտէրէք , հէնուզ ալաթթ իթմիշ օլան , վէ միլէթիմիլ աթըպպաքնտան պուլունտան տօգթօր Ձ. Անանիեան էֆէնտի , Պէյօղլուտա Բանկալթիտէ իճաթիլէ սօ . քաղընտա վազը 6 նիւմէրօլու քէնտի խանէսիլտէ , հէր կիւն ալաթուրգա սաաթ տօգուղտան սօնրա խաթա գապուլ իթտիքաէն պաչգա , ճիւմաա կիւնլէրի տալի , Բանկալթի ճատտէսիտէ վազը 39 նիւմէրօլու թէրճիւմանեան էճգախանէսիտէ խալրաթ պազաճաղընը , մա մէմուսիլլէ պէ :

Եանէ միւսարաաթ իտէրիլ :

Միւսթիլլէյս տօգթօր Անանիեան է . ֆէնտի , Բարիստէ պաչլըճա պօղաղ , խանէր , վէ գուլագ , պուրուն , պէյին , իլիք վէ սինիլ իլլէթլէրինի թահսիլ իթմիշ տիլ :

Տօգթօրը միւսթիլլէյս , սալը , բ. նճ . չէմպիհ , վէ ճիւմաա իրթէսի կիւնլէրի մէքթէպի թըպպիլլէյի շահանէտէ , սաաթ 6 տան 8 է գաւար պուլուն . մագտա տըր :

ԷԼԻԲՍԻՐ ՏՐ ԲԵՐՍԻՆ
ԱԼԼԱՆՉԱԿԵՐՍԻԵԱՆ

Մէքիլիլ իքսիլ հազմի գօլայլաթալընը , վէ միտէյէ գուվլէթ վէրիլ , վէ աղրլարընը թէպէն իտիլ , վէ քէյիսիլլըտէն եհնի գալըմը օլանլարըն հալմա տէրքեար օլան կիւնլիքլէրինի աէֆիլտէր , վէ գայ վէ իսալ վէ էսրաթը թուրուղը հաղմիլլէյն սիլը շօղուտ ֆալիսէ իտէր :

Պու իքսիլլէ ֆալիտէսիլի սիլը շօք թալիպէր վէ թէճիւլլէր թաստիք իթմիլլէր տիլ :

Մէքիլիլ իքսիլ խաթանպօլտա Պաղչէ-գաթուսուտա , Շէյիս իւլ խաթա խանը իթթիսալիտէ վազը 5 նիւմէրօլու Տիգրան էֆէնտի Ալաւիլթիտեան էճգախանէսիտէ , էհվէն ֆիլեաթ իլէ , վէ սիլը միւսիլ մալսուտ իլէ միւսիլլէյնմիլ օլտուղու հալտէ ֆիլուլթ օլուն . մագտա տըր :

Սաթթէսիլտէն իճթիլապ օլունմագ էլլէմիլլէթաէն տիլ :

ՍԱՆԻՊ ԴԱՋԷԹԱ
ԿԱՐԱՊԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

Գալաթաա Բէնչէմպիհ-բաղարընտա Ն. 41 Իբի խանըտա

ԵԱՆՉԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻՆՈՒՐՈՐ

NORTH BRITISH AND
MERCANTIL
INSURANCE COMPANY
ՆՕՐԹ ԳՐԻԹԻՇ ԷՆՏ
ՄԷՐԿԵՆԹԱՅԼ

Նո՛ւ Լաթըն վէ Էթիլդալի Էալլէ
Իլլէմիլ Բաթիլ
Աւրը սէրմաեէ 2,000,000
Էտէնմիլ սէրմաեէ 250,000
Եանլըն շիւպէսիւն տէն հասըլ օլմուշ ինթիւթաղ
Ճէսի 1,040,744 1,290,744
1875 սէնչիլտէ սա ֆիլ քեարը 917,178

NORTHERN
ASSURANCE COMPANY

ՆՕՐԹ ԷՆԻՆ

Նո՛ւ Լաթըն Էալլէ Էթիլդալի
Իլլէմիլ Բաթիլ
Աւրը սէրմաեէ 3,000,000
Էտէնմիլ սէրմաեէ 150,000
Եանլըն շիւպէսիւն տէն հասըլ օլմուշ ինթիւթաղ ագճէսի 380,000 530,000
1875 տէ Սաթիլ քեար 351,000

Սահիպ ինպ քէնտուսիլին , պալէտալի լիքի սիկուրթա գումարանաւարընը ՊԻՐԷՇՄԻՇ աճէնթօսու նասպ օլունուշ օլուպ , եանկըն սիկուրթա սը իշին շօք գօլայլըգար վիլէպիլիլ սիլը հալտէ պուլունտուղուն , քէնտի սիլը շօք միւլթիլլէրինէ , վէ իսթանպօլուն խաղաթթու էհալիլինէ իլան իթմիլէ միւսարաաթ իտէր :

Մէքիլիլ գումարանաւար , քէնտի տալիլի նիղամալմէլլէրի մուճիլլինէ սիկուրթաա թուրտուղարը Էպիլլէլլէրի , պէյիլլէրինտէ թագ սիլ իտէնլէլէ տիլ : Եանլըն սիկուրթասը իշին վիլտիլլէրի գօլայլըգար իլէ սիլը շօք ի եարմաեա միւլթէտիլ տիլլէր :

Շիմուլլէ գաւար օլունուղու կիպի , Պէյօղլու վէ Գալաթա վէ իսթանպօլ վէ ճիւլար չէհիլ վէ քէյիլլէտէ Էպիլլէ սիկուրթաա թուրտագ տըր : Ֆիլեաթ վէ սալիլլէ հաղընտա մալիւմաթ ալմալլէյնլէրին , Գալաթաա Կալաթանի-խանըտա 5 նիւմէրօ մաղապաեա միւրաճաթ իլլէմէլլէրի

Մէքիլիլ գումարանաւարըն աճէնթօսու
Վ. Ռ. ՍՈՒԱՆ